

La música per Nadal. Oratori CHRISTUS de FRANZ LISZT (1811-1886)

per Antoni Sala i Serra

L'Oratori CHRISTUS de Franz LISTZ, és per a la música religiosa monumental del ROMANTICISME, el que pel BARROC alemany foren l'ORATORI DE NADAL i la PASSIO SEGONS SANT MATEU de J. S. BACH. És imperiós, doncs, en el marc fidel de les festes nadalenques, fer reviure, en aquestes dates, aquesta poc coneguda obra musical.

Fou a Weimar on LISZT, el virtuós instrumentista dels anys de pelegrinatge, es transformà en el gran compositor romàntic i mestre de la gran forma simfònica. Un músic que conjuntament amb BERLIOZ i WAGNER, es convertirà en el més gran orquestrador del seu temps i a la vegada en un inquiet i apassionat cercador de noves formes musicals on poder expressar les seves fantasies i les qüestions fonamentals que el preocupaven sobre l'existència, la vida i la mort. La música, pels romàntics, fou un mitjà de comunicació important per expressar els seus delits i pensaments. És en aquesta època de Weimar on LISZT, després d'una vida errant, cosmopolita i d'escandalosa aventura, retrova la seva vocació religiosa de joventut i testimonia aquests ideals i inquietuts interiors amb una espectacular creació de poemes musicals, oratoris i misses. No obstant, serà anys després, a Roma i al Monestir de la Verge del Rosari de Monte Mario, on acabarà, al cap d'anys d'interrupcions i dubtes, l'oratori CHRISTUS, i aquest recés monacal li donarà peu a un canvi de vida molt singular. El "Kapellmeister", home de moda en les corts reials i salons aristocràtics, es transformà amb "l'abbé LISZT" després de rebre la tonsura d'ordes menors religioses. Tot i així continuarà, com de costum, la seva incansable vida de pelegrinatge musical per Europa com a concertista, director i compositor; ara, vestit amb roba talar i sense afincar-se mai en cap lloc. D'aquesta època de misticisme religiós de LISZT a Roma, a més de l'oratori CHRISTUS en quedaran moltes obres; entre elles el conegut poema musical *La llegenda de Santa Isabel*, la *Missa Choralis* i una manifesta i ambigua actitud (tret força romàntic) d'esdevenir un reformador "sui generis" de la música sacra catòlica, com un nou Palestrina.

De la teoria musical de Franz LISZT s'ha dit "que la seva obra descansa sobre la tècnica cel·lular d'agregar, esmicolar i desenvolupar un motiu central del qual la trama és el teixit integral de l'obra". En substància, aquest procediment és una variació sen-

se cap relació orgànica amb el de Beethoven i derivats, tot i sobrepasant als del seu mestre inspirador Berlioz. LISZT, harmonista per excel·lència, tingué molt present l'esdevenidor i la importància de la teoria dels contrastos i símbols de la caracteriologia de la pintura musical i és d'aquesta nova tècnica d'on Wagner en treurà les estètiques del "leitmotiv" i de la melodia infinita. La rica fantasia de LISZT sense esgotar-se per la pressió psicològica del moment, utilitza en "ostinato", lliurement, fragments de melodies, ritmes i cançons de totes les èpoques i procedències. En els moments que LISZT abandona la música de "programa" que li inspira Berlioz s'inclina cap a les variacions més pures de la música del segle XVI que recorden la forma majestuosa i austera de Frescobaldi, però on s'atura llargament és en l'obra de J. S. BACH. Estudiós del "cantus fermus" en resta permanentment enamorat i ho testimonia amb la inclusió, en moltes obres, de delicats ressons del cant gregorià. Lluitant amb la tonalitat, LISZT s'anticipà a Debussy en la forma "d'ofegar els tons" propi de la música impressionista i usà amb insistència el mètode de sobreposar imatges musicals aconseguint així l'encant de la transparència mística pròpia d'una pintura de Rafael.

Després del CHRISTUS la vehemència melòdica de LISZT es calma i les seves composicions es tornen abstractes. Alguns estudiosos consideren això com un pas vers al declivi, després d'una intensa i tumultuosa vida i una prematura vellesa, però val a

dir, d'aquesta època de LISZT, que separant les obres mediocres, fruit d'una excessiva producció, és el moment on es troba una nova tècnica de cadències que s'anticipa a tots els seus contemporanis. Morí a Bayreuth després d'assistir a la representació de *Tristan i Isolda* el 31 de Juliol de 1886. Deixa més de 1.000 composicions. Havia sobreviscut tres anys al seu gendre Richard WAGNER.

CHRISTUS és una obra de dimensions monumentals (té una durada de tres hores) i està composta per quatre grans parts dividides amb catorze quadres que representen una introducció a l'Evangeli segons Sant Mateu. L'obra de LISZT gira sobre la triple unitat de la naixença, testimoniatge i mort de Christ. La primera part té el títol d'ORATORI DE NADAL, la segona DESPRÉS DE L'EPIFANIA i la tercera PASSIÓ I RESURRECCIÓ. Per analogia amb la primera part aquesta última també té el nom de ORATORI DE PASQUA. Segons la definició original l'oratori és una creació dramàtica on la veritat es manifesta a través d'un diàleg. Exteriorment, l'oratori CHRISTUS de LISZT contradiu aquesta regla. En efecte, la seva creació comporta més elements lírics-narratius-meditatius i èpics exposats musicalment que no pas l'enfrontament dramàtic. En l'obra de LISZT no es troba una acció contínua i coherent per tal de fer-ne un seguiment argumental; en realitat no és un recital de personatges i, solament, la figura de CHRIST és el motor de l'acció. El desenvolupament de l'obra és estrictament íntima, sentida com en un estat de pregària. Ens trobem en un seguit de quadres, pràcticament independents, moguts pels textos evangèlics.

La primera part, l'ORATORI DE NADAL, a la que ens referirem únicament, comença amb una introducció orquestral inspiradíssima que desenvolupa una melodia treta del tema gregorià "Rorate coeli". El segon quadre correspon a *Pastoral i imatge dels àngels* i és una continuació molt lligada al quadre anterior amb una pastoral popular plena de joia amb un "solo" de soprano a "capella" consagrat, també, a una melodia gregoriana, "Angelus ad Pastores", en la qual Alessandro Scarlatti s'inspirà. La conclusió del quadre es fa per mitjà d'un lligam de flautes, oboès, clarinets i violins d'una immensa tendresa que representa un dels moments més bells de l'art d'instrumentació de LISZT. El quadre tercer *Stabat Mater speciosa* prové de la costum mariana del

V Biennial Internacional de Fotografia

medievo i és una forma molt particular sobre les lamentacions de Maria. LISZT dona un sentit de joiosa alegria en aquesta Anunciació tot fet amb un cant de tendres accents escrit per un cor mixte a "capella" que reposa sobre els pilars formats pels acords de l'orgue com instrument acompanyat. El moviment es caracteritza per melodies estàtiques amb intervals reduïts. És una música pura, noble i d'una gran bellesa que és precisament estranya al "pathos" romàntic. El quart quadre els Pastors davant del pessebre té un moviment musical corresponent a una "suite" i un desenvolupament de pastoral del primer quadre d'introducció; es tracta d'una magnífica peça orquestral amb un to popular seguit d'unes melodies de dances i aires de marxa evocant sonoritats d'instruments populars. Els pastors emprenen camí cap a adorar el nen Jesús. La música és joiosa i serena. Els aires pastorils populars napolitans i són presents. El cinquè i últim quadre d'aquesta primera part de l'obra és l'Adoració dels Reis Mags. Una aparent marxa és el tema inicial passant seguidament a una música original hongaresa de la infància de LISZT. La presència dels Reis Mags es caracteritza per uns accents orientals d'una dansa magyar. Amb aquesta marxa hongaresa LISZT, d'aquesta nacionalitat, segueix les traces de Beethoven i Schubert. Guiats per l'estrella els tres Reis posan en camí plens de fervor davant del Gran Miracle. Així acaba la part d'aquesta obra que correspon a la Nativitat del Senyor que el món cristià celebra aquests dies.

ORIENTACIÓ DISCOGRÀFICA

Franz LISZT 1811-1886

Oratori CHRISTUS

Versió de la firma HUGAROTON SLP
12.831-34 Digital gravació 1987
Orquestra HUNGARIAN STATE NATIONAL

Cors de la Ràdio i Televisió Hongaresa
Director Anton DORATI

Versió de la firma ERATO MCE 75.289
Orquestra Filarmònica Txecoslovaca
Cors de Rotterdam
Director J. CORBOZ

Cal recomanar la versió hongaresa que és extraordinària; les dues versions són cantades amb llatí.

"Natali"

Aquest certamen està classificat per la Federació Internacional d'Art Fotogràfic amb la màxima categoria, que és de 4 estrelles. Aquesta classificació s'atorga per mèrits d'organització, d'administració i per la qualitat del catàleg que s'edita amb la selecció d'obres i el qual s'envia a tots els participants.

Aquest certamen promocionat i organitzat per la Càmera Club de Sabadell és una de les quatre biennals que es fan a Espanya. Reus ha estat la precursora, seguida de Sant Sebastià i la de Sabadell. Saragossa s'ha tornat a incorporar a la llista, després d'uns anys d'haver estat suspesa per la pròpia FIAP.

En aquesta Biennial hi han participat 454 autors de diferents països, els quals han aportat 1.626 obres.

El pressupost d'aquesta Biennial passa dels dos milions de pessetes, que serà subvencionat per l'Ajuntament, Caixa de Sabadell i Caixa de Pensions i pels Bancs de Sabadell i de Bilbao.

Els Premis per la col·lecció -Medalles FIAP han estat concedits així:

Medalla daurada a Joan Carlos Villareal, d'Argentina.

Medalla platejada a Isrvan Totho, d'Hongria.

Medalla de bronze a Julian Redondo, d'Espanya.

Quan als Premis a obra sola - Meda-

lles Càmera Club Sabadell, els primers premis han estat així:

Medalla daurada a Juri Spagin per H. Natali (URSS).

Medalla platejada a Enrique Reyes per Introversió (Espanya).

Medalla platejada a Paul Van Cauteren per The escape (Bèlgica).

I sis medalles de bronze a:

Modest Francisco (Espanya).

Batista Landi (Itàlia).

Viktors Kolpakovs (URSS).

Sergej Pozharski (URSS).

Jan Michiels (Bèlgica) i

Jri Lastuvka (Txecoslovàquia).

Les obres d'aquesta Biennial són exposades fins el dia 8 de gener a la Casa Duran, primer pis. La mostra és molt visitada perquè s'ho mereix a bastament.

FOTO ESTUDI
GAMMA

Material fotogràfic. Fotos de galeria i carnets. Fotocòpies.
Corominas, 139 - Tel. 725 28 64
SABADELL